

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Casparis Ziegleri De Episcopis eorumq[ue] juribus,
privilegiis, & vivendi ratione, Liber Commentarius**

Ziegler, Kaspar

Norimbergæ, 1686

II X. De Confirmatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61543)

Sede Romanâ, quibus modificatæ fuerunt, uti loquuntur transigentes, constitutiones Pontificum anteriorum de provisione Ecclesiarum & beneficiorum Ecclesiasticorum quorumcunque reservatione. Sed nec ista concordata à Pontificibus observata, imò fortè nec à Statibus Imperii comprobata fuisse ostendunt gravamina nationis Germanicæ anno MDX. exhibita Maximiliano Imperatori, tum & gravamina alia, quæ à Principibus Germanicæ in Comitibus Noribergensibus anno MDXXII. Oratori Pontificio oblata fuerunt. In his ultimis *sub num. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.* prolixè refertur, quibus technis & strategematibus dignitatum Ecclesiasticarum collatio ad Pontificem & ejus Curiales trahatur, quantisque fraudibus circumveniantur, qui electionis jure nituntur, & unâ cum illis ipsi etiam Candidati, imò verò ipsi etiam haud rarò dignitatum istarum possessores. Viderat corruptelas istas Nicolaus de Clemangiis, Vir insigniter eruditus, & propterea *in epist. 2.* quam scripsit ad Benedictum XIII. in Romanam Cathedralam evectum, ita earum mentionem facit, ut non obscure Papatum in Ecclesiæ jus occupatam tyrannidem arguat. *Qui vacuatis, inquit, Presulatum, aliarumque dignitatum Ecclesiasticarum electionibus, sublato præterea à Patronis omnibus jure, collationem, dispensationem omnium graduum totius Ecclesie ad vestrum revocastis arbitrium. Utrum salubriter, pro vobis, ipsi videritis, utrum verò utiliter pro Ecclesiâ, non est epistolaris angustia discutere &c.*

CAP. VIII.

De Confirmatione.

I.

His ita ex corrupto Ecclesiæ statu veluti per satyram expositis redimus ad electionem, optimum scilicet constituendi Episcopi modum & materias ei cognatas. Dixi, electionem antiquitus à Clero & populo, & totâ adeò Ecclesiâ peractam fuisse. De noviore enim illo usu, quo ad solos Canonicos Ecclesiarum Cathedralium jus electionum translatum est, cum id recentius sit, & sub finem seculi duodecimi demum invaluerit, nulla nobis nunc cura est. Convenientibus igitur in vacante Ecclesiâ Clero & populo de electione novi Episcopi deliberatum, & ex suffragiis decretum de certâ personâ factum fuit, qui per illud electus dicebatur. Sed propterea tamen Episcopus dici illicò non poterat, quandoquidem plura restabant, quæ ad constitutionem ejus concurrere aut accedere potius oportebat. Decretum igitur istud mittebatur ad Metropolitanum eum in finem, ut examine prævio vel approbaret electionem vel reprobaret,

Kkk 2

pro

pro ratione habitatis, quæ in electo sese exsereret, & pro ratione ipsius electionis, quatenus ea conformis esset canonibus, aut adversa. Quod si nihil esset, quod improbari posset, confirmari dicebatur electio & electus.

II. Quo tempore confirmationis illius ritus introductus fuerit in Ecclesiâ, exactè definiri nequit. Vetus tamen eum esse, & simul cum ipsis metropolitanis cœpisse credibile est, quod illi totius provinciæ & omnium Ecclesiarum Episcopaliû curam habuerint. In constitutionibus Apostolicis *lib. 8. cap. 4.* aliqua ejus fit mentio, dum jubetur ille, qui inter reliquos princeps est Episcopus, percontari presbyteros & populum, an dignus sit, quem præesse petunt hoc magno & illustri munere præsendi? an quæ ad pietatem erga DEUM pertinent rectè peregerit? an vita ei per omnia honestè & laudatè acta fuerit? &c. Sed enim ad quam ætatem referri constitutiones istæ debeant, incertum est, quod nulla planè earum mentio totis tribus prioribus Christianismi seculis, ac ne quarto quidem, nisi jam inclinato ac præcipiti occurrat. Certius, nî fallor, hujus rei vestigium invenitur in Concilio Nicæni Canone IV. ubi agitur de ordinatione Episcoporum, & additur: *Τὸ δὲ κύριον τῶν γινομένων δίδωσθαι καὶ ἐκείνην ἐπαρχίαν τῷ Μητροπολίτῃ.* Confirmatio autem, sive ut Dionysius Exiguus vertit, *firmitas eorum, quæ geruntur, in unâquâque provinciâ, tribuatur metropolitanis.* Nec ergò poterit Episcopus aliquis constitui, καὶ δίδωσθαι, nisi accesserit, quæ ad τὸ κύριον refertur, approbatio Metropolitanis. Idque expressè statuitur in dicto Concilio Nicæno *can. 6.* *Illud autem omninò manifestum est, quod si quis præter sententiam Metropolitanis factus sit Episcopus, hunc magna Synodus statuit, non oportere esse Episcopum.*

III. Metropolitanus examen istud & discussionem plerumque suscipiebat cum Episcopis comprovincialibus, quos per literas convocare oportebat, uti habetur in *canone 19.* Concilii Antiocheni. Atque illi cum suffragia sua ferebant sive præsentibus, sive per literas, sicubi impediti fuerint & ab itinere faciendo prohibiti. Iste discussionis actus vocabatur iudicium Episcoporum, *Πίστεσις Ἐπισκόπων* in eodem Concilio Antiocheno *can. 23.* *Servetur autem statutum Ecclesiasticum, quod continet, non aliter fieri oportere, nisi cum Synodo & iudicio Episcoporum, qui post obitum quiescentis potestatem habent eum, qui dignus extiterit, promovere.* Ita & in Concilio Laodiceno *can. 12.* dicitur, quod oporteat Episcopus iudicio Metropolitanorum & finitimorum Episcoporum ad ecclesiasticum magistratum constitui. Et Cyprianus *lib. 1. epist. 4.* de Sabino Episcopo scribit: *Ut de universæ fraternitatis (h. e. Cleri & populi) suffragio & de Episcoporum, qui in præsentia convenerant, iudicio, Episcopatus ei deferretur.* Repetendum tamen hîc, quod ante dixi, in his actibus τὸ κύριον semper in violabile mansisse penes Metropolitanum, cui præcipuæ partes in omnibus istiusmodi negociis delatæ perpetuò fuerunt.

IV. In

IV. In duobus verò maximè occupata erat ista discussio, quorum unum ipse erat electionis actus, num is per omnia canonibus antiquis conformis esset, alterum verò de electi qualitate examen continebat. Quod primum concernit, cum non uno semper consensu electio fieret, sed in plures personas haud verò dividerentur eligentium suffragia, tum utique Metropolitanis & Episcoporum comprovincialium iudicio præferebatur is in quem major pars eligentium consenserat, dum tamen ipse idoneus esset, sive, qui majoribus studiis juvabatur & meritis, uti ait Leo Papa apud Gratianum *dist. 63. c. fin.* Et hunc in discordantibus sententiis processum approbat etiam Concilium Nicænum c. 6. Si verò communi omnium suffragio rationi consentaneo & secundum Ecclesiasticum canonem duo aut tres contentiosè seu propriâ pertinaciâ inducti contradixerint, obtineat plurimorum sententia. Nec verò poterit aliter ex diversis sententiis conclusum aliquod elici, ubi quisque independentè suffragandi facultate pollet. Licet enim, qui cedere coguntur, suffragiorum numero superentur, non tamen superantur, quatenus effectivè, in ordine longitudinis, causanti alicui succumbunt, sed quatenus in latitudine oppositi contrario robori cedere oportet. Et sic electus dicetur ille, in quo majoris partis electorum suffragia consentiunt.

V. Quod ipsam electi personam attinet, plurima sunt, quæ inquirenda veniunt, ut constet, an aliquo impedimento Canonico prohibeatur Episcopatu, utrum eâ doctrinâ præditus sit, quæ Episcopo necessaria est, & utrum in professione fidei Catholicæ sanum & orthodoxum se præstet. In Concilio Carthaginensi IV. hæc præscripta leguntur apud Gratianum c. qui episcopus *dist. 23.* quod examinari debeat, si natura sit prudens, si docibilis, si moribus temperatus, si vitâ castus, si sobrius, si pervigil, si semper suis negotiis cavens, si humilis, si affabilis, si misericors, si literatus, si in lege Domini instructus, si in Scripturarum sensibus cautus vel acutus, si in dogmatibus ecclesiasticis exercitatus, & ante omnia si fidei documenta verbis simplicibus asserat &c. Hoc scilicet examine probandi erant, qui ordinandi forent piscopi; quod qui ad alios docendos deligerentur, probatæ spectatæque deberent esse scientiæ & vitæ. Non minus enim & aliquando, si extraneus erat, haud paulo magis de vitâ, quàm de eruditione inquisitio instituebatur, cum sufficeret secundum adductum canonem Carthaginensem verbis simplicibus fidei dogmata asserere.

VI. Elegans est, & dignum, ut exempli loco hic legatur, quod in appendice tom. 2. Concil. Gall. formul. 11. refertur examen Willeberti Catalaune (is ordinandi Episcopi ab Hincmaro Archiepiscopo Remensi instituitur. Tunc Hincmarus Archiepiscopus dixit: Quia Willebertum eligitis, & nos illum non cognoscimus, ostendite illum nobis, ut sciamus quis sit, & perscrutemur, si tanto honore dignus inveniri poterit. Qui in presentia veniens interrogatus est,

est, unde esset? Isq; respondit: Pago Turonico oriundus. Iterum interrogatus, cujus conditionis esset? Et ille: peccatis quidem obnoxius, sed DEI gratia naturaliter liber. Item, ubi didicisti? Item ipse: in scholâ Turonicâ liberalibus disciplinis erudiendus traditus sum. Item, cujus ordinis, vel cujus es ordinatus? Item ipse: presentis patris mei domni Herardi per singulos gradus, usq; ad diaconum sum ordinatus. postea autem ab eodem patre meo Herardo literis ad Erpoinum datis presbyterii onus suscepi. Item Hincmarus: Quâ de causâ in nostram diocesin venisti? Et ille: per licentiam presentis mei Archiepiscopi Herardi à parentibus meis regis sum mancipatus obsequiis. Item Hincmarus: Quod ministerium in regio obsequio suscepisti? Et ille Inbreviator sive descriptor stipendiorum regalium & relator à domno Rege sum constitutus. Item Hincmarus: Quia conductor alienarum rerum fuisti, audi quid sanctum Calchedonense inde dicat Concilium. Et lectum est hoc capitulum. Ad quod respondit: Sicut dixi, non fui conductor alienarum rerum, nec turpia lucra vel exactiones, sive tormenta in hominibus exercens; sed ut præfatus sum, descriptor & relator solummodo stipendiorum regalium. Unde interrogati sunt hi, qui in corte degebant, si scirent, in illo ministerio hoc illum exercuisse, quod sacerdotali ministerio minime conveniret. Qui responderunt, & clerici & nobiles laici, quod nullo modo in eodem ministerio perpetratum haberet, quæ sacris canonibus, & suo ministerio in aliquo obviare deberent. Iterum interrogatus est, si aliquod ministerium de rebus Ecclesiasticis aliquo haberit loco. Qui respondit, quod præposituram monasterii S. Vedasti, jubente Johanne Episcopo, & consentientibus fratribus susceperit. Et de hac jussione literæ Johannis Episcopi ibi relectæ sunt id ipsum continent es: & etiam testimonio fratrum de eodem monasterio, quod ita se res haberet, & de bonâ vitâ & conversatione suâ, & quod non in eodem monasterio quiddam contra sacras regulas egerit, confirmatum est. Prosecutus est dominus Hincmarus: Quia ministeria domni Regis habuit, nescimus, si isdem dominus Rex ab eo aliquid repetit, vel repetere debeat; unde nobis sua voluntas vel auctoritas necessaria foret. Et porrectæ sunt literæ cum sigillo domni Regis, continent es, quod de omnibus quæ illi commisit optime ei rationem reddiderit: & nihil ab eo repetebat, vel unquam repetere deberet. Insuper & si eum dignum ad onus Episcopale invenire valerent, Episcopum Catalaunio multorum & literis idoneo approbato, Hincmarus Episcopus ad Herardum Archiepiscopum dixit: Quia vester natus, nutritus vel educatus & ordinatus dinoscitur, & Clerus ordo & plebs Catalaunica illum exposcit, habeamus vestram licentiam, ut regulariter undè vobiscum eum examinemus, si tanto oneri vel honori dignus existat. Qui libentissimè annuit, & jussus est sedere coram eis. Data est ei regula Pastoralis Gregorii. Et jussum est, ut relegeret capitulum de eo, qui præesse debet, ubi scribitur: Nulla ars docere præsumitur. Quo electo interrogatum illi est, si illud intelligeret, & secundum hoc vivere vel docere vellet? Qui respondit:

dit: utique. Iterum datum & ei adrelegendum Capitulum de canonibus, ubi scribitur: Qui ordinandus est &c. & professus est se omnia intelligere & obedire velle. Tunc relecta sunt ei placita, quæ Episcopus jam ordinatus ab ordinatoribus & electoribus suis suscipere debet: ubi continetur, qualiter vivere, docere & subditos suos regere debet secundum sacros canones diem præferentia & Consulem. Et interrogatum est, si secundum ea omnia agere vellet. Quæ minimè abnuisit &c.

VII. Ex eadem formulâ discimus, examen istud à metropolitano quidem, Hincmaro scilicet Remensium Archiepiscopo, institutum & peractum fuisse, sed præsentibus & audientibus quam plurimis, qui convenerant, Episcopis provincialibus, tum & extraneis aliis, & ipso denique populo Catalaunico. Sic enim habet initium ejus formulæ: Anno ab incarnatione Domini DCCCLXVIII. indictione secundâ III. nonas Decembres, convenientibus apud Carisiacum in Ecclesiâ Sancti III. pro examinatione Willeberti presbyteri, qui futurus erat Catalaunensis Episcopus, Hincmaro dioceseos Remensium Archiepiscopo, item Hincmaro Laudunensium Episcopo, Hodone Belginacorum Episcopum cum Legatis Hrotbadi, Erpoini, Hilmeradi, Raginemi, & Johannis, ejusdem diocesis Coepiscoporum, vicem eorundem patrum suorum cum tractoriis, sicut regulæ præcipiunt, exhibentibus, & quampluribus Abbatibus, canonicis, monachis, presbyteris, diaconibus, atque subdiaconibus. Convenientibus nihilominus Archiepiscopis & Episcopis aliarum provincialiarum, Wenilone videlicet Rotomagensium Archiepiscopo, Herardo Turonorum Archiepiscopo, Egilone Senonum Archiepiscopo & Fulcrico ipsius Coepiscopo, præsentibus adfuerunt Clerus, Ordo & plebs Catalaunica, decessionem sui patris Erchanrani quondam Episcopi dolentes &c.

VIII. Hæc ita in conventu & congregatio Episcoporum peragi solebant, qui à metropolitano convocati erant, ut post confirmationem, ordinationis actui præsentibus adessent, quos quidem omnino tres esse oportebat, cum inde à Concilii Nicæni temporibus pauciores non sufficerent. Sed quia in examine tali contingere poterat, ut adversus personam electi contradictio aliqua oboriretur, noluerunt Patres Africani in Concilio Carthaginiensi III. à tribus tantum illis præsentibus causæ cognitionem suscepi, sed auctum cupiverunt numerum, ut iudicium eo rectius procederet. Canon, qui in Codice canonum Ecclesiæ Africanæ est quinquagesimus, & legitur apud Gratianum c. illust. dist. 23. ita se habet: Sed & illud statuendum est, ut quando ad eligendum Episcopum convenerimus, si qua contradictio fuerit oborta, quia talia tractata sunt apud nos, non præsumant ad purgandum eum, qui ordinandus est, tres Episcopi jam: sed postuletur ad numerum supradictorum unus vel duo (apud Gratianum legitur, duo vel tres; Sed in Græco itidem dicitur, εἰς ἢ δύο, quæ verba mihi videntur numerum indefinitum innuere, addi scilicet debere numero Episcoporum prædicto unum aut alterum,) & in eadem

eâdem plebe, cui ordinandus est, discutiantur primò personæ contradicentium. Postremò etiam illa, quæ obijciuntur, pertractentur, & cum purgatus fuerit in conspectu publico, ita demum ordinetur.

IX. Hæc omnia, uti dixi, peragi solebant à Metropolitanò & Episcopis comprovincialibus. Quod si Episcopi isti convocati à Metropolitanò & consulti non fuissent, statùs quæstio moveri poterat noviter ordinato, eò quod canonibus conformis non esset ejus constitutio. Senonensium Præsuli Leutherico id vitio vertit ejus suffraganeus Fulbertus Episcopus Carnotensis, quod sine suo præscitu Episcopos ordinaret. Sic enim scribit ad eum, epist. 28. satis acerbè: *Quod me Pater amicum appellas, gratanter adnuerem, si te quoque exhiberes amicum. Sed cum sine meo consilio Episcopos ordinando dignitatem suam Ecclesiæ Carnotensi derogas, cumq; in eodem negotio legem Canonicam multimodè solvis, non solum me lædis, sed omnes pariter, qui justitiam colunt, & ego quidem mecum adhuc multa patior. -- Sed tu pater non solum mirandus, sed insuper exhorrendus, quem nec imprudentia fallit, nec casus turbat, nec urget ulla necessitas: sed scienter & quasi cum deliberatione quâdam ultrò te atq; alios perdas.*

X. Sequioribus autem temporibus, uti electiones ipsæ, ita & confirmationes valdè corruptæ & turbatæ fuerunt à Romanis Pontificibus, qui eas de manibus Metropolitanorum ereptas variis artibus, vi sæpè additâ sibi vindicarunt, miraturq; Eckius l. 3. de primat. Petr. c. 4. quomodo contra jura suas confirmationes Episcopi, præsertim Germani, ex Urbe Româ petant. *Forfitan, inquit, Viri magni & potentes, ac natalibus illustres dedignabantur confirmari ab humilîs generis metropolitanò.* Et ita à pristinâ consuetudine paulatim tam procul recessum est, ut hodiè etiamnum Episcoporum confirmationes Româ petere oporteat. Sed quàm faciles sint Pontifices in rejiciendis illis, quos sine justâ causâ Episcopos esse nolunt, ostendunt ea, quæ post obitum Richardi Archiepiscopi Cantuariensis de electione Successoris scribunt Historici Ecclesiæ Anglicanæ.

CAP. IX.

De Consecratione sive Ordinatione.

I.

Quando confirmata erat electio, & electi persona approbata pergebant Metropolitanus & Episcopi congregati ad consecrationem, sive ordinationem, quæ est publica & solennis testificatio, quâ vocatio ejus personæ, quæ ordinatur, in conspectu DEI & nomine ipsius declaratur esse legitima, quâve persona ista solenniter per certas ceremonias in

con-